

Міністерство освіти і науки України
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
ІНІ економіки і права

ПОГОДЖЕНО

проректор з наукової, інноваційної
та міжнародної діяльності

_____ С. В Корновенко

_____

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувач кафедри

менеджменту та економічної безпеки

_____ С. А. Назаренко

_____

Робоча програма педагогічної практики

Освітній ступінь	Семестр за навч. планом	Спеціальність	Освітньо-наукова програма	Освітній компонент	Мова навчання	Погодження керівника ГЗ ОП*
доктор філософії	II семестр	073 менеджмент	Менеджмент	Обов'язковий	українська	Назаренко С.А.

* групи забезпечення освітньої програми

Розробники робочої програми

Зачосова Наталія Володимирівна	кафедра менеджменту та економічної безпеки	професор	д.е.н.	професор
--	--	----------	--------	----------

СТРУКТУРА ПРАКТИКИ

Форма навчання	Семестр у межах дисципліни	Кількість кредитів	Загальна кількість годин	Аудиторна робота				Самостійна робота			Форма підсумкового контролю
				лекції	лабораторні	практичні	семінарські	розрахункові роботи	індивідуальні завдання	підготовка до занять	
денна	II	3	90 год	30 год / 33 %				60 год / 67 %			залік
				0 год	0 год	30 год	0 год	0 год	0 год	60 год	
заочна		3	90 год	8 год / 9 %				82 год / 91 %			залік
				0 год	0 год	8 год	0 год	0 год	0 год	82 год	

МЕТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Метою проходження педагогічної практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії є формування особистості висококваліфікованого фахівця, який демонструє здатність розв'язувати комплексні проблеми у викладацькій практиці шляхом підвищення рівня набуття компетентностей щодо організації та здійснення навчання в закладах вищої освіти й отримання досвіду педагогічної діяльності.

Завданнями педагогічної практики передбачено проведення аспірантом навчальних занять із дисциплін, що належать до спеціальності, за якою він здобуває ступінь доктора філософії, та його асистування іншим викладачам цього фаху.

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Загальні знання та навички, необхідні для теоретичної підготовки до проходження практики, аспіранти здобувають під час вивчення початкової дисципліни «Методологія досліджень проблем менеджменту та управління науковими проектами». Зміст, тривалість та період виконання педагогічної практики аспіранта визначає кафедра з урахуванням напряму його наукового дослідження та завданнями й цілями розвитку. Загальне керівництво та контроль за проходженням педагогічної практики аспірантом покладене на **завідувача кафедри**, за якою закріплений аспірант. Керівництво та контроль за виконанням педагогічної практики аспіранта провадить його науковий керівник, який забезпечує чітку організацію, планування та облік результатів практики, надає методичну допомогу в

плануванні та організації педагогічної практики аспіранта, контролює відвідування занять та інші види його роботи зі студентами, вживає заходів щодо ліквідації недоліків в організації педагогічної практики.

За результатами педагогічної практики аспірант повинен підготувати звіт.

Аспіранти, які з поважних причин не змогли пройти педагогічну практику в запланований термін, повинні пройти її в інший час, визначений кафедрою.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВІД ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Під час проходження педагогічної практики аспіранти повинні оволодіти навичками структурування та подання навчального матеріалу, способами активізації й оцінювання навчальної діяльності слухачів, прийомами професійної риторики тощо.

У результаті проходження педагогічної практики аспіранти мають навчитись передавати із використанням освітніх практик і засобів комунікації здобувачам вищої освіти власний досвід щодо розв'язання комплексних проблем у сфері менеджменту та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачало глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

У результаті проходження педагогічної практики аспірант набуває таких спеціальних компетентностей:

ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

У результаті проходження педагогічної практики аспірант набуває таких спеціальних компетентностей:

СК02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, опрацьовувати наукову літературу з управління та адміністрування та ефективно використовувати нову інформацію з різних джерел.

СК03. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у сфері менеджменту в закладах вищої освіти.

СК06. Здатність до саморозвитку, набуття соціальних навичок, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту.

У результаті проходження педагогічної практики аспірант отримує такі програмні результати навчання:

РН04 Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у галузі управління та адміністрування і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми в менеджменті з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів.

РН05 Глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці.

РН07 Здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.

Н08 Розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни з менеджменту у закладах освіти.

PH09 Демонструвати навички особистого професійного розвитку, планування власного часу, формування власної освітньої та кар'єрної траєкторії.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

За підсумками обговорення результатів проведеної аспірантом практики на засіданні кафедри ухвалюється рішення щодо оцінювання та затвердження результатів (або повторного проходження) практики аспіранта.

Результати педагогічної практики аспіранта оцінюються комплексно, з урахуванням всієї сукупності показників, що відображають його готовність та здатність до самостійного здійснення освітнього процесу, навчання, розвитку і професійної підготовки студентів до певного виду професійно-орієнтованої діяльності.

Результати педагогічної практики аспіранта оцінюються системою, що прийнята в Університеті за підсумками захисту звіту про проходження педагогічної практики на засіданні кафедри. Мінімальна сума балів, що дозволяє зарахувати результати проходження педагогічної практики аспіранта – 60 балів (за національною шкалою «задовільно»).

Критерієм успішного проходження практики може бути досягнення мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом практичного навчання, який визначається до кожного завдання через якісні критерії і трансформується в мінімальну позитивну оцінку. Після завершення курсу використана шкала перенормовується у накопичувальну 100-бальну системою з відповідністю у національній («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F) шкалах.

Контроль проводиться у чотири етапи: вхідний (у формі співбесіди для визначення рівня підготовки аспіранта до педагогічної діяльності; за результатами цього контролю розробляються заходи індивідуальної допомоги аспірантам, коригування освітнього процесу тощо), поточний (при відвідуванні та проведенні аспірантами занять і має на меті перевірку рівня засвоєння аспірантом матеріалу курсу та підготовленості аспіранта до виконання конкретних видів педагогічної діяльності), проміжний (модульний; при проходженні логічно завершеної частини навчальної дисципліни) та семестровий контроль (залік за результатами захисту звіту з педагогічної практики аспіранта).

ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Підсумкова оцінка результатів проходження практики виставляється у формі заліку за результатами захисту звіту про проходження практики. Поточними формами контролю є: презентації результатів виконаних завдань та досліджень; оцінювання роботи практиканта зі студентами в аудиторіях, інші види індивідуальних завдань.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача освіти під час вивчення дисципліни:

Оцінка «зараховано» (60-100 балів) ставиться здобувачеві освіти, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; при виконанні завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1-59 балів) ставиться здобувачеві освіти, який допускає принципові помилки у виконанні завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Високий рівень (оцінка «Відмінно», А, 90-100 балів). Здобувач освіти повною мірою та послідовно розкриває теоретичні питання. Демонструє реконструктивно-варіативне відтворення знань, повне усвідомлення їхнього змісту, системно-концептуальний стан комплексу знань, самостійне застосування знань здійснюється у варіативних умовах на основі самостійного цілеутворення, побудови власних програм діяльності, а також на основі нешаблонного вибору й творчого використання відомих програм діяльності в ситуаціях зі значною варіативністю умов, виявляє адекватність в представленні знань, ілюструє прикладами з відповідними посиланнями на авторів тих чи з інших наукових концепцій, їх основних концептуальних теоретичних положень. Досконало володіє науковою термінологією; демонструє наукову ерудицію в характеристиці наукових підходів до розв'язання актуальних проблем; здатний аналізувати та оцінювати причини й наслідки проблемних ситуацій.

Достатній рівень (оцінка «Добре», В, 82-89 балів або С, 75-81 балів). Здобувач освіти правильно й логічно відтворює знання в галузі; розуміє основоположні теорії й факти, установлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; наводить окремі приклади на підтвердження певних думок.

Середній рівень (оцінка «Задовільно» D, 68-74 балів або E, 60-67 балів). Здобувач освіти володіє науковою термінологією. Комплекс знань щодо наукових понять, фактів, способів діяльності, сутності наукових теорій є частково-впорядкованим. Спостерігається реконструктивно-варіативне відтворення знань, наближене до повного їх змісту. Знання здобувача освіти є досить повними, але матеріал представляється ним недостатньо логічно та послідовно.

Низький рівень (оцінка «Незадовільно», FХ, 35-59 балів або F, 0-34 балів). Здобувач освіти демонструє часткові знання наукових понять, фактів, способів діяльності, сутності наукових теорій. Спостерігається часткове відтворення знань, відсутність усвідомлення їхнього змісту. Здобувач освіти допускає суттєві помилки у відповідях або відповідь є частковою. Здобувач освіти не висвітлює сутність питання; не виявляє здатності до оцінки та аналізу конкретних пропонованих проблемних ситуацій; демонструє недостатню спроможність щодо здійснення порівняльного аналізу наукових концепцій.

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Аудиторна робота «Слухай, читай, обговорюй» (Пр – практичне заняття)

Самостійна робота «Думай, пиши, аналізуй, досліджуй, твори» (Інд – індивідуальне завдання, Пз – підготовка до занять)

Контроль «Захищай, відстоюй, неси відповідальність» (МК – модульний контроль; ПК – підсумковий контроль)

Тема	Тема навчального заняття	К-сть годин за денною/заочною	Засіб оцінювання	Максимальна кількість балів за
------	--------------------------	-------------------------------	------------------	--------------------------------

		формами навчання		формами навчання
Вхідний контроль			Бесіда з керівником практики	---
Змістовий модуль 1. Відвідування занять				30 / 30
1.1. Підготовка до відвідування занять	Пз1,2 Розробка авторської програми навчальної дисципліни, тематика якої відповідає науковим інтересам аспіранта <i>Л-ра: 1-14</i>	8 / 12	програма дисципліни	5 / 5
	Пр1,2 Ознайомлення з робочими програмами дисциплін кафедри <i>Л-ра: 1-14</i>	4 / 0,5	аналітична робота, обговорення, конспект	5 / 5
1.2. Відвідування занять викладачів кафедри	Пр3,4,5 Відвідування занять викладачів кафедри за розкладом (лекційних і практичних) <i>Л-ра: 1-14</i>	6 / 2	присутність, якість фідбеку	5 / 5
	Пз3,4,5 Складання плану-конспекту заняття, яке відвідувалось; формування переліку позитивних і дискусійних педагогічних аспектів його проведення <i>Л-ра: 1-14</i>	12 / 16	конспект	5 / 5
1.3. Звітування про відвідування занять	Пр6 Обговорення з керівником практики педагогічних прийомів за результатами відвідування його занять <i>Л-ра: 1-14</i>	2 / 0,5	обговорення	2 / 2
	Пз6 Написання відгуку про проведення викладачами кафедри лекційних і практичних занять <i>Л-ра: 1-14</i>	4 / 8	відгук	3 / 3
Модульний контроль	МК1 Підготовка і оформлення частини звіту аспіранта про відвідування занять		письмова робота	5 / 5
Змістовий модуль 2. Проведення занять				70 / 70
2.1. Підготовка до проведення заняття	Пз7 Розробка конспекту лекційного заняття, плану проведення практичного заняття, необхідного методичного та ілюстративного забезпечення <i>Л-ра: 1-14</i>	4 / 6	конспект, методичні матеріали, презентація	3 / 3

	Пр7 Обговорення з викладачем, заняття якого асистуватиме аспірант, тактики проведення заняття, демонстрація йому підготовлених матеріалів <i>Л-ра: 1-14</i>	2 / 0,5	обговорення	2 / 2
2.2. Проведення лекційних занять	Пр8,9,10 Проведення лекційних занять за розкладом <i>Л-ра: 1-14</i>	6 / 2	якість проведеного заняття	10 / 10
	Пз8,9,10 Підготовка до лекційних занять, робота над недоліками і помилками <i>Л-ра: 1-14</i>	12 / 14	конспект, методичні матеріали презентація	5 / 5
2.3. Проведення практичних занять	Пр11,12,13 Проведення практичних занять <i>Л-ра: 1-14</i>	6 / 2	якість проведеного заняття	10 / 10
	Пз11,12,13 Підготовка до практичних занять, робота над недоліками і помилками, оцінювання робіт студентів <i>Л-ра: 1-14</i>	12 / 14	план заняття, методичне забезпечення	5 / 5
2.4 Звітування про проведення занять	Пр14,15 Формування та заповнення відомостей про проведення занять та захист звіту про проходження практики аспіранта <i>Л-ра: 1-14</i>	4 / 0,5	обговорення	2 / 2
	Пз14,15 Збирання відгуків від викладачів кафедри про проведені лекційні і практичні заняття <i>Л-ра: 1-14</i>	8 / 12	відгуки	3 / 3
	Інд1 Звіт про проходження практики аспіранта	---	письмовий звіт	20/20
Модульний контроль	МК2 Захист звіту про проходження практики аспіранта		усний виступ, відповіді на запитання, обговорення	10 / 10
Разом за поточний контроль				100 / 100
Всього за навчальну дисципліну				100

ДЕТАЛІЗОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОКРЕМИМИ ВИДАМИ РОБІТ

Ідентифікатор навчального	Заплановані результати за окремими заходами оцінювання
---------------------------	--

заняття із запланованим контролем	
Пр1,2	<p>РН05 Глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці.</p> <p>РН09 Демонструвати навички особистого професійного розвитку, планування власного часу, формування власної освітньої та кар'єрної траєкторії</p>
Пр3,4,5	<p>РН05 Глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці.</p> <p>РН09 Демонструвати навички особистого професійного розвитку, планування власного часу, формування власної освітньої та кар'єрної траєкторії</p>
Пр6	<p>РН05 Глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці.</p> <p>РН07 Здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.</p> <p>РН09 Демонструвати навички особистого професійного розвитку, планування власного часу, формування власної освітньої та кар'єрної траєкторії</p>
МК 1	Перевірка засвоєних знань і навиків
Пр7	<p>РН04 Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у галузі управління та адміністрування і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми в менеджменті з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів.</p> <p>РН07 Здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.</p> <p>Н08 Розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни з менеджменту у закладах освіти.</p> <p>РН09 Демонструвати навички особистого професійного розвитку, планування власного часу, формування власної освітньої та кар'єрної траєкторії</p>
Пр8,9,10	<p>РН04 Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у галузі управління та адміністрування і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми в менеджменті з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів.</p>

	<p>РН05 Глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці.</p> <p>РН07 Здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.</p> <p>Н08 Розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни з менеджменту у закладах освіти.</p> <p>РН09 Демонструвати навички особистого професійного розвитку, планування власного часу, формування власної освітньої та кар'єрної траєкторії</p>
<p>Пр11,12,13</p>	<p>РН04 Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у галузі управління та адміністрування і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми в менеджменті з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів.</p> <p>РН05 Глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці.</p> <p>РН07 Здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.</p> <p>Н08 Розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни з менеджменту у закладах освіти.</p> <p>РН09 Демонструвати навички особистого професійного розвитку, планування власного часу, формування власної освітньої та кар'єрної траєкторії</p>
<p>Пр14,15</p>	<p>РН04 Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у галузі управління та адміністрування і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми в менеджменті з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів.</p> <p>РН09 Демонструвати навички особистого професійного розвитку, планування власного часу, формування власної освітньої та кар'єрної траєкторії</p>
<p>Інд1</p>	<p>РН04 Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у галузі управління та адміністрування і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми в менеджменті з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів.</p> <p>РН05 Глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці.</p> <p>РН07 Здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.</p>

	Н08 Розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни з менеджменту у закладах освіти. РН09 Демонструвати навички особистого професійного розвитку, планування власного часу, формування власної освітньої та кар'єрної траєкторії
МК 2	Перевірка засвоєних знань і навиків
ПК	Перевірка засвоєних знань і навиків

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові джерела:

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульнорейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006.– 384 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk702798.pdf>.
2. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Д., 2014. – 416 с. URL: <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/pedagogikavsh.pdf>.
3. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. – Харків, 2016. – 260 с. URL: [http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1086/3/Калашнікова Л. М.%20Жерновникова О. А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях.pdf](http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1086/3/Калашнікова%20Л.%20Жерновникова%20О.%20А.%20Педагогіка%20вищої%20школи%20у%20схемах%20і%20таблицях.pdf).
4. Немченко С. Г. Педагогіка вищої школи : підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С. Г. Немченко, В. В. Крижко, І. Ф. Шумілова, О. М. Старокожко, О. Б. Голік. – Бердянськ : БДПУ, 2020. – 517 с. URL: <https://dspace.bdpu.org/handle/123456789/3261>.
5. Немченко С. Г. Педагогіка вищої школи : Підручник для студентів вищих навчальних закладів / С. Г. Немченко, О. Б. Голік, О. В. Лебідь. – Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2014. – 534 с. URL: http://ir.duan.edu.ua/bitstream/123456789/1805/1/ПВШ_Лебідь.pdf.
6. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf.
7. Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології URL: https://www.cuspu.edu.ua/download/nauk_zapiski/pedagogy/maket2_13.11.14.pdf.
8. Прищак, М. Д. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: курс лекцій / М. Д. Прищак, О. Б. Залюбівська. – Вінниця : ВНТУ, 2019. – 150 с. URL: <https://iq.vntu.edu.ua/repository/getfile.php/831.pdf>.
9. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи. URL: https://pidru4niki.com/70107/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli.
10. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький (Київ.обл.) : Домбровська Я.М., 2018. 280 с. URL: http://ephshair.phdpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/8989898989/3682/ПВШ_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Додаткові джерела:

11. Євсюков О.Ф. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посібник [для магістрантів та аспірантів аграрних ВНЗ] / [О. Ф. Євсюков, Л. В. Герман, О. В. Тихоненко, І. Ю. Підгородецька] ; за ред. О. Ф. Євсюкова; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків, 2014. – 264 с. URL: [http://dspace.knau.kharkov.ua/jsrui/bitstream/123456789/2071/3/Навч. посіб. Педагогіка і психологія ВШ ДРУК.pdf](http://dspace.knau.kharkov.ua/jsrui/bitstream/123456789/2071/3/Навч._посіб._Педагогіка_і_психологія_ВШ_ДРУК.pdf).
12. Мельничук Л. Б., Шкабаріна М. А. Педагогіка і психологія вищої школи: навчально-методичний посібник. – Львів: «Новий Світ- 2000», 2021. – 266 с.
13. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів /Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. – К.: ТОВ “Філ-студія”, 2006. – 320с. URL: [https://www.psyh.kiev.ua/Подоляк_Л.Г.,_Юрченко_В.І._Психологія_вищої_школи_\(навчальний_посібник\)](https://www.psyh.kiev.ua/Подоляк_Л.Г.,_Юрченко_В.І._Психологія_вищої_школи_(навчальний_посібник)).
14. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підручник. – 4-те вид., випр. і доп. – К.: Каравела, 2014. – 360 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/33688061.pdf>.